

Stavanger Region
European Office

Strategi for Stavangerregionens Europakontor 2013-2020

Strategi for Stavangerregionens Europakontor 2013-2020

1. Innledning

Stavangerregionens Europakontor (SrE) ble opprettet høsten 1993 og er et samarbeid mellom partnere fra offentlig sektor, kunnskapsmiljøer og næringsliv i Rogaland. Kontoret skal betjene regionens og medlemmenes direkte interesser. Det er et sentralt mål å bidra til vekst og utvikling av regionens næringsliv. Kontoret skal primært løfte frem prosjekter som bringer sammen næringsliv, FoU-sektoren og offentlige myndigheter. Innsatsen skal fokuseres på utvalgte, strategiske områder.

EU er Norges desidert største handelspartner, og EØS-avtalen definerer i stor grad rammebetingelser for norsk næringsliv, offentlige myndigheter og forskningsmiljø. Stavangerregionen har en åpen økonomi og er en internasjonal og europeisk aktør. Gjennom tilstedeværelse i Brussel, er regionen i nærheten av EUs beslutningsmekanismer, og kontoret sikrer et bredt kontaktnett av offentlige og private aktører på europeisk, nasjonalt og regionalt nivå.

Arbeidet ved SrE er forankret i Strategi 2008-2013 og Strateginotat 2010-2012, samt evaluering (2007) og brukerundersøkelse (2011). I 2012 rulleres strategien med den hensikt å oppdatere innholdet til både utvidet partnerskap, ny direktør ved kontoret i Brussel, utviklingen i EU og i Rogaland, samt for å stadfeste visjonene for videre arbeid i Brussel. Strategien har et relativt langt tidsperspektiv og eventuell oppdatering/rullering av planen vil vurderes hvert tredje år. Strategien vil bli operasjonalisert i årlige handlingsplaner.

2. Stavangerregionen mot 2020

Framtidsutsiktene for Stavangerregionen ser lyse ut for perioden 2013-2020. Til forskjell fra store deler av Europa, forventes vekst i økonomien og ledigheten ser ut til å forbli minimal. Samtidig opplever Stavangerregionen som resten av Europa økt global konkurranse, utfordringer knyttet til energi og klimaspørsmål samt demografi. Stavangerregionen har flere eldre som lever lengre og en trenger arbeidskraft i pleie- og omsorgssektoren. Regionen opplever en stor befolkningsvekst, blant annet på grunn av oppsving i oljerelatert virksomhet. I storbyområdet er boligprisene høye og veinettet overbelastet. Næringslivet er i stor grad knyttet til oljesektoren og det er et mål for regionen å få et mer sammensatt næringsgrunnlag.

For å møte utfordringer knyttet til en stadig økende levealder, kreves velferdsteknologi og arbeidskraft. For å trekke kompetanse til regionen mer generelt, må det bygges flere boliger men det må også legges til rette for mobilitet i samarbeid mellom høy- og lavpresskommuner, det må tilbys et godt tjenestetilbud ikke minst innenfor kultur- og fritidsopplevelser. For at næringslivet skal være konkurransedyktig må det satses strategisk innenfor kunnskapsøkonomien og gjerne i samarbeid

med FoU-miljøene. Man er dessuten avhengig av god infrastruktur og mobilitet for innbyggerne. Målet er nyskapende og kunnskapsbasert, bærekraftig og inkluderende vekst, hvilket sammenfaller med målene i EUs vekststrategi *Europa 2020*.

Usikkerhet om fremtiden

Til tross for utfordringer knyttet til befolkningsvekst (beskrevet blant annet i IRIS' «Scenarier 2029») ser altså framtidsutsiktene for Stavangerregionen lyse ut de kommende årene. Samtidig går EU og mange EU-land en svært usikker tid i møte, og utviklingen i Europa generelt men i EU/ EØS spesielt, påvirker oss i stor grad.

Den økonomiske krisen bidrar til mindre etterspørsel av varer, økende arbeidsledighet og medfølgende sosial uro. Ikke minst resulterer dette i politisk fragmentering, og noen vil mene at EU som politisk prosjekt er i fare. Som en direkte følge av krisen, ønsker land som Tyskland og Frankrike mer integrasjon, samtidig som Storbritannia skal holde folkeavstemning om mulig avvikling av medlemskapet. Videre tynnes det muligens i EFTA-EØS rekkene ved den islandske EU-søknaden og EU har varslet en gjennomgang av EØS-avtalen lik den Norge har foretatt nylig.

Det er mange usikkerhetsmomenter; det kuttes i budsjetter på EU-nivå og uroen i mange land stiger. Stavangerregionen og SrE må være forberedt på at det kan komme uforutsette hendelser som påvirker EUs politikk og prioriteringer og vår innretning til disse.

3. Muligheter i EU og Europa

Med utgangspunkt i handelsbalanse og EØS-virkelighet, har Stavangerregionen mye å hente på å orientere seg mot EU og Europa. Til tross for ulikhetene, opplever mange EU-land utfordringer tilsvarende de Stavanger står overfor, og dette preger også EUs politikk og programmer i den aktuelle perioden. EUs utgangspunkt er samfunnsutfordringer og den dominerende arbeidsmetoden er i økende grad partnerskap mellom myndigheter, næringsliv og kunnskapsmiljøer.

EUs overordnede vekststrategi tar utgangspunkt i økt global konkurranse, og samfunnsutfordringer knyttet til klima, energi og demografi. Strategien har som mål å skape smart, bærekraftig og inkluderende vekst med innovasjon og nyskaping i sentrum. Det er definert fem konkrete mål som medlemslandene rapporterer på årlig (FoUs andel av BNP, frafall i skolen, sysselsettingsgrad blant eldre, befolkningsandel med høyere utdanning, andel fattige).

Alt EU foretar seg er styrt inn mot dette og skal bidra til at EU når målsettingen i strategien. Det er lansert syv flaggskipsinitiativ som skal bidra direkte, men politikk og programmer på alle andre felt påvirkes også. Det er med andre store muligheter for å finne EU-programmer som er fokusert på tema vi er opptatte av og som er aktuelle for regionens næringsliv, myndigheter og kunnskapsmiljøer i samarbeid. Fordelingen av midler mellom de ulike programmene bestemmes i løpet av høsten i forbindelse ved vedtak av EUs langtidsbudsjett 2014-2020, med påfølgende utlysninger i 2014.

4. Visjon, mål og tiltak

Visjon

Stavangerregionens Europakontor skal gjøre europeiske impulser til regional styrke.

Mål og tiltak

Stavangerregionens Europakontor skal være en døråpner for partnerne og andre aktører i regionen som søker kunnskap og muligheter i Europa. For å oppnå dette er dette er det definert fire delmål.

1. Rammevilkår – SrE skal bidra til økt EU/EØS-kompetanse i regionen
2. Læring og prosjekt - SrE skal bidra til bedre tjenester og produkter i regionen
3. Profilering og interesser – SrE skal bidra til Stavangerregionen blir kjent som Europas energihovedstad
4. SrE skal være et bærekraftig kunnskaps- og kompetansesenter for region

For å nå delmålene, arbeides det i hovedsak langs fire akser: informasjon, kompetanseheving, kunnskapsutveksling og prosjektarbeid, samt profilering.

Kontorets arbeid vil være orientert mot de muligheter og utfordringer Stavangerregionen til enhver tid har, her definert som strategiske innsatsområder.

Delmål 1: Rammevilkår – SrE skal bidra til økt EU/EØS-kompetanse i regionen

Rammevilkårene for næringslivet og i økende grad også forskningsmiljøene, betinges i stor grad av EØS-avtalen. Offentlig sektor påvirkes på omfattende vis av EU gjennom EØS-avtalen som innkjøper, arbeidsgiver, tjenesteprodusent og samfunnsutvikler. For å sikre at offentlige og private ressurser brukes mest mulig effektivt, er det essensielt å være tidlig informert om relevante prosesser og om mulig søke å medvirke i disse.

Tiltak:

- Informere om endringer i avtaler og regelverk i EU/EØS som påvirker regionale aktører og søke å påvirke prosesser av særlig relevans for aktørene.
- Utarbeide informasjons- og nyhetsmateriale av størst mulig relevans for medlemmene.
- Hjemmesider, nyhetsbrev og andre former for nyhetsformidling gjennomgås.
- Utarbeide effektive distribusjonssystemer
- Trekke på EU/EØS kunnskap som fins hos KS, andre regionskontor og i det norske miljøet forøvrig
- Legge til rette for deltakelse i europeiske fagnettverk
- Kunnskaps- og kompetansehevingstiltak skal tilbys:
 - SrE lager skreddersydde program for medlemmer som ønsker å lære om EU/EØS og oppdatere seg på sitt fagområde
 - medlemmene tilbys kursing i EU/EØS, av SrE eller samarbeidspartnere
 - hospitering fra medlemmene - tentativt to opphold i året

Delmål 2: Læring og prosjekt - SrE skal bidra til bedre tjenester og produkter i regionen

Stavangerregionen står overfor mange av de samme problemstillingene som andre europeiske aktører. Stavangerregionens aktører – innenfor kunnskapssektoren og det offentlige, og i økende grad også næringslivet- vil ha stort utbytte av erfaringsutveksling og prosjektsamarbeid for å kunne tilby stadig bedre og mer ressurseffektive tjenester og produkter.

EØS-avtalen byr på muligheter for norske aktører til å delta i EUs forskjellige programmer. Ulike internasjonale nettverk tilbyr plattformer for informasjon og erfaringsutveksling, og utgjør dessuten ofte en arena for prosjektutvikling og – søknad. Kontoret skal informere om muligheter for finansiering og samarbeid, og fungere som fasilitator, bl.a. gjennom hospitantordningen.

Tiltak:

- Bidra til økt deltakelse i internasjonale prosjekter, med og uten EU-finansiering
- Assistere i prosjektutvikling og partnersøk
- Tilby prosjektutviklingskurs, gjerne i samarbeid med andre aktører
- Bidra til økt kunnskap om EUs programmer og finansieringsmuligheter
- Aktiv nettverksbygging i formelle og uformelle fora
- Legge til rette for at medlemmene deltar i fagnettverk

Delmål 3: Profilering og interesser – SrE skal bidra til Stavangerregionen blir kjent som Europas energihovedstad

SrE skal bidra til å gjøre Stavangerregionen kjent overfor EU-institusjonene og andre aktører på nasjonalt og europeisk nivå, inkludert regioner av strategisk interesse. For at regionen skal kunne tiltrekke seg nødvendig kompetanse, investeringer og besøk, må regionen og dens fortrinn og kvaliteter gjøres kjent.

Tiltak:

- SrE skal bidra i samarbeid og nettverk som synliggjør regionen
- SrE brukes som utstillingsvindu for regionen og regionens produkter og kvaliteter.
- SrE skal i all kommunikasjon opptre gjenkjennbart og tydelig.
- SrE skal i samarbeid med medlemmene definere et slagord som for eksempel «Stavanger gives you energy», utarbeide promoteringsmateriale og definere et enhetlig budskap når Stavangerregionen og kontoret presenteres i europeisk sammenheng.
- SrE skal bidra til at Stavanger blir kjent som *The Energy Capital of Europe* i betydningen
 - Det vi lever av - næringsdimensjonen
 - Det vi lever for - livskvalitet
- SrE skal bidra til å fremme budskap av strategisk interesse for medlemmene. Eksempelvis Stavangerregionen som «Scandinavian Hub» for logistikk og gods på sjø fra/til kontinental Europa og Storbritannia, og at regionen blir kjent for sitt sterke petromaritime miljø.
- SrEs hjemmesider skal brukes som utstillingsvindu, men også kilde til praktisk informasjon nødvendig for de som ønsker investere og bo i regionen.
- Videreføre praksis med trainee-besøk fra DG energi, og søke å definere lignende strategiske innsatser.

Delmål 4: SrE skal være et bærekraftig kunnskaps- og kompetansesenter for regionen

Kontoret skal samle kompetanse og kunnskap om EU, EØS og Europa som gjør regionen bedre i stand til å nå sine mål. Høyt kompetente medarbeidere er en forutsetning for dette, og forsterkninger av personell i form av en trainee-ordning kan gi en positiv gevinst både for regionen og kontoret i Brussel. Kontoret skal være bærekraftig, gjennom systematisk samling av kunnskap, informasjon og arbeidsmetodikk.

Tiltak:

- Det utarbeides maler, oversikter og beskrivelser av arbeidsmetodikk ved kontoret.
- Det opprettes felles arkiverings- og arbeidsflater mellom SrE og hjemmesekretariatet i GS og med mulighet for deling med foreningens organer.
- Personalet deltar i kompetansehevingstiltak
- De ansatte ved SrE i Brussel foretar regelmessige hjemmebesøk
- Det etableres en trainee-ordning på kontoret i Brussel

5. Strategiske innsatsområder

Med utgangspunkt i regionens fortrinn og utfordringer, vil SrE jobbe aktivt med å styrke følgende klynger og områder:

- **Helse og velferd – Det offentlige i samarbeid med forskningsmiljøer og næringsliv må sørge for utvikling av velferdsteknologi som er ressurs sparende og bidrar til økt livskvalitet for pasienter og eldre.** Bl.a. samhandlingsreformen har bidratt til økt fokus på forebygging. Demografiske endringer tilsier at kommunene behøver mer arbeidskraft innen helse- og omsorg i fremtiden, og i økende grad ta i bruk velferdsteknologi. Her kreves samarbeid mellom myndigheter, forskning og næringsliv. Det fins en gryende helseteknologiklynge i regionen som bør stimuleres og videreutvikles. Kommunene kan stimulere innovasjon bl.a. gjennom offentlige innkjøp.

- **Energi** - Stavangerregionen er Europas energihovedstad, og har verdensledende teknologimiljøer innen en rekke felt. Flertallet av nye oljeselskaper som har fått rettigheter på norsk sokkel, har valgt å lokalisere seg i regionen. Dette har forsterket klyngens mangfold og internasjonale karakter.

Stavangerregionen vil jobbe for å opprettholde sin posisjon som energihovedstad gjennom å bygge broer mellom industri, akademia og offentlig sektor; opprettholde og videreutvikle vertskapsrollen for regionen; samt bidra til nye etableringer innen energisektoren.

Aktiviteten i petroleumsklyngen er svært høy, og dette vil kunne vedvare i overskuelig framtid ved en fortsatt høy oljepris. Utvikling av vindparker er kommet i gang, noe som gir grunn til optimisme når det gjelder regionens framtidige posisjon innen fornybar energi. Marint / maritimt – med hovedtyngde i Haugesundregionen, har regionen et av landets sterkeste miljøer innen maritime næringer, med særlig tyngde innen petromaritim virksomhet.

- **Marint / maritimt** – Med hovedtyngde i Haugesundregionen, har regionen et av landets sterkeste miljøer innen maritime næringer, med særlig tyngde innen petromaritim virksomhet.

Denne næringen utgjøres av til dels overlappende bransjer; shipping, verftsindustri, skipsutstyrsindustri og offshore. Dette er tunge industrier med relativt lang historie i regionen, men som har tilpasset seg nye markedsforhold. Tyngdepunktet i denne gruppen/klyngen, er r er veletablerte industribedrifter, samtidig som at hele verdikjeden er representert. Medlemsinstitusjonene i SrE har alle medvirkende roller i denne verdikjeden, og SrE vil være et viktig punkt for videre utvikling i denne næringen.

Marine næringer er godt etablert i regionen, og de nærliggende sjøområder nyttes til produksjon og en rekke utviklingsprosjekter. Det er etablert en rekke prøvefelt til havs og kompetansemiljø i tilknytning til dette.

- **Infrastruktur – Stavangerregionen må utvikle transportsystemer som reduserer bilbruk, øker mobiliteten for innbyggerne og tjener næringslivets behov.** Næringslivet og befolkningen for øvrig er avhengig av gode transportsystemer. Ambisjonen om at Stavangerregionen med Risavika havn som nav blir et logistikk-knutepunkt – The Scandinavian Hub- ville vært positivt for næringslivet og miljøet. Videre kan gode systemer for offentlig transport i regionen bidra til å få ned boligprisene i høytrykksområder ettersom det blir mulig å bo i kommuner med mindre press.

Et godt offentlig transporttilbud bidrar også til mindre biltrafikk med de positive miljø- og helseeffektene det har. Ambisiøse og innovative infrastrukturløsninger preger dessuten regionens identitet som fremtidsrettet og kan bidra til å tiltrekke ung, dynamisk arbeidskraft. Integreerte planprosesser og samarbeid i *triple helix* er essensielt i arbeidet med mobilitet og transport.

- **Utdanning, forskning og kompetanse - Regionens evne til å forvalte og foredle befolkningens kompetanse er avgjørende for verdiskapingen og samfunnsutviklingen.** Kunnskap og kompetanse opparbeides gjennom utdanningssystemet, fra grunn- og videregående skole til universitet og høyskole, og videreutvikles i arbeidslivet som et resultat av utfordrende oppgaver, læring og kunnskapsutveksling. Etterspørselen etter kompetent arbeidskraft og ny kompetanse i regionen vil fortsette å øke i årene som kommer. Globaliseringen øker takten på nyskaping og teknologiutvikling over hele verden, og øker behovet for omstilling og spesialisering også i Stavangerregionen. Eldrebølgen og økte krav til kvalitet i offentlige tjenester, vil øke etterspørselen etter arbeidskraft med høy kompetanse. En solid satsning på FoU innenfor universitets- og høyskolesektoren, er en forutsetning for å skape de innovative løsningene samfunnet trenger.

SrE vil tilstrebe en kultur for læring for alle, som forplikter og utfordrer til stadig å søke ny kunnskap. Innovasjoner blir til når vi bruker kunnskap og erfaringer på nye måter. En kompetent arbeidsstyrke som får mulighet til å ta kreativiteten i bruk, er avgjørende for innovasjon, økt verdiskaping og i siste instans til sikring av velferden.

- **Kultur og attraktivitet – Stavangerregionen må gjøres attraktiv for å tiltrekke kompetent arbeidskraft, besøk og næringsetableringer.** Høy livskvalitet er viktig for trivsel, helse og velvære for hele befolkningen. Å kunne tilby høy grad av livskvalitet i form av kultur, frisk luft og gode velferdsordninger er også et trekkplaster når man skal tiltrekke seg kompetanse, ikke minst fra utlandet. SrE skal bidra til å synliggjøre regionens mange fortrinn som bidrar til livskvalitet, eksempelvis urbane kulturopplevelser, natur og kortreist mat. I dette arbeidet er det naturlig å bygge videre på Stavangerregionens status som tidligere Europeisk kulturhovedstad.

- **Mat** - Stavangerregionen ønsker å ha en tydelig posisjon i norske og europeiske markeder for kvalitetsmat og differensierte produkter. Matnæringen i Stavangerregionen står sterkt og er av stor nasjonal betydning. Innenfor landbruket er regionen ledende med over 20 prosent av husdyrholdet i landet, samt betydelig produksjon fra veksthusnæringen. Akvakulturnæringen er voksende og har forskningsmiljøer som er verdensledende på sine områder. Næringspolitisk har matsatsingen vært viktig for regionen over mange år, og etableringen av Norwegian Center of Expertise - Culinology og Måltidets Hus har gitt regionen mulighet til å styrke sin nasjonale rolle som kompetansemiljø. I tillegg har matfestivaler, kokker i verdensklasse og en livskraftig måltidsnæring bidratt til å bygge opp om omdømmet som matfylke.

For å sikre fortsatt verdiskaping, vil stimulering av forskning, innovasjon og utvikling i næringen, samt oppbygging av gode kompetansemiljøer være avgjørende.

6. Særlig aktuelle EU-program og initiativ

Med utgangspunkt i Stavangerregionens utfordringer og ambisjoner, vil SrE vurdere EUs prioriteringer og de muligheter som fins for læring og prosjektfinansiering.

Av de syv flaggskipsinitiativene innenfor EUS vekststrategi *Europe 2020*, er Innovation Union (partnerskap omkring aktiv og sunn aldring, IKT, grønn vekst) særlig viktig. Videre er Resource Efficient Europe og An agenda for New Skills and Jobs (relatert til arbeidsinnvandring og inkludering) aktuelle. Det nye rammeprogrammet for forskning og innovasjon, *Horizon 2020*, har også prioriteringer i tråd med Europa 2020 strategien, med særlig aktuelle satsninger som Smart Cities. For å komme i inngrep med Horisont 2020 programmet, er det viktig å forme triple helix partnerskap lokalt og posisjonere seg før den nye programperioden starter i 2014.

Det fins interessante muligheter innenfor sektorprogrammene, eksempelvis innenfor programmet for livslang læring og helseprogrammet. For næringslivet er COSME, arvtakeren til innovasjonsprogrammet CIP, særlig aktuelt. Programmet er rettet mot næringsliv, entreprenørskap og innovasjon. For plan- og infrastrukturprosjekter kan eksempelvis INTERREG, være et interessant program.

7. Organisering

Etter å ha vært drevet som prosjekt fra 1993-2012, gikk Stavangerregionens Europakontor fra juli 2012 over til å drives som en forening, hvor de offentlige partnerne er medlemmer og sammen med øvrige partnere inngår serviceavtaler med Stavangerregionens Europakontor (SrE). 26 partnere har serviceavtaler med SrE ved inngangen til 2013, hvorav 20 kommuner, Rogaland fylkeskommune, tre kunnskapsinstitusjoner og to bedrifter.

Generalforsamlingen er det øverste ansvarlige organet i SrE. Styret består av representanter fra medlemmene i foreningen og oppnevnes av generalforsamlingen. Det er kun de offentlige partnerne som kan velges som styrerepresentanter, mens øvrige partnere har observatørstatus med møte-, tale- og forslagsrett.

Administrerende direktør i Greater Stavanger (GS) er daglig leder for SrE, med overordnet ansvar for strategigjennomføring, økonomi, og drift. Daglig leder innstiller saker til foreningens styre. På kontoret i Brussel har foreningen en direktør og en rådgiver. Direktør har ansvar for daglig drift i Brussel, samt operasjonalisering av strategien. SrE har avtale om å leie inn personalressurs til en hjemmemedarbeiderstilling på deltid i Greater Stavanger. Denne ivaretar sekretariatsfunksjonen for SrE. Prosjekt- og utviklingsarbeid samt kontakt med og oppfølging av partnere skjer i nært samarbeid mellom kontoret i Brussel og hjemmesekretariatet.

Styret kan oppnevne en arbeidsgruppe som et rådgivende organ. Arbeidsgruppen består av administrative representanter fra partnerne i foreningen, som utfører europarelatert arbeid i sine respektive organisasjoner. Arbeidsgruppen vil fungere som en samarbeidspart for medarbeiderne i SrE. Det avholdes 4-6 møter årlig.